

Agro- en Foodcluster West-Brabant

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

12 september 2006 / rapportnummer 1780-27

commissie voor de milieueffectrapportage

College van de Gedeputeerde Staten van de
provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC Den Bosch

uw kenmerk

uw brief
22 juni 2006

ons kenmerk
1780-28/Vs/lp

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Agro- en Foodcluster West-Brabant

doorkiesnummer
(030) 234 76 38

Utrecht,
12 september 2006

Geachte Raad ,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Agro- en Foodcluster West-Brabant. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. L. van Rijn-Vellekoop
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Agro- en Foodcluster West-Brabant

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

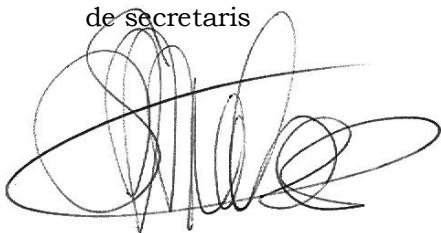
Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Agro- en Foodcluster West-Brabant

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over Agro- en Foodcluster West-Brabant,

uitgebracht aan de Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Brabant door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.
Agro- en Foodcluster West-Brabant,

de secretaris

mr. S.M. van Velsen

de voorzitter

drs. L. van Rijn-Vellekoop

Utrecht, 12 september 2006

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, AMBITIES EN BESLUITVORMING	3
3.1 Probleemstelling en ambities	3
3.1.1 Algemene opmerkingen	3
3.1.2 Strategie ten aanzien van symbiose en samenwerking	3
3.2 Besluitvorming	4
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1 Voorgenomen activiteit	4
4.1.1 Ruimtelijke onderlegger.....	4
4.1.2 Milieuzonering.....	4
4.1.3 Inrichting van het gebied.....	5
4.1.4 Realisatie.....	5
4.1.5 Flexibiliteit en fasering	5
4.2 Alternatieven	5
4.2.1 Algemeen.....	5
4.2.2 Referentie	6
4.2.3 Meest milieuvriendelijke alternatief en voorkeursalternatief 6	
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN.....	6
5.1 Algemeen	6
5.2 Bodem, grond- en oppervlaktewater	7
5.2.1 Bestaande toestand en autonome ontwikkeling	7
5.2.2 Milieueffecten	7
5.3 Ecologie, landschap en cultuurhistorie.....	7
5.3.1 Bestaande toestand en autonome ontwikkeling	7
5.3.2 Milieugevolgen.....	8
5.4 Woon- en leefmilieu (geluid, verkeer, externe veiligheid en licht)	8
5.4.1 Bestaande toestand en autonome ontwikkeling	8
5.4.2 Milieugevolgen.....	8
5.5 Energie en CO2.....	9
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	10
7. LEEMTEN IN INFORMATIE.....	11
8. EVALUATIEPROGRAMMA.....	11
9. VORM EN PRESENTATIE.....	11
10. SAMENVATTING VAN HET MER	11

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 14 juni 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in De Stem d.d. 10 juni 2006
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De provincie Noord-Brabant wil op de locatie Prinslandse Polder een glastuinbouwgebied van maximaal 600 hectare (bruto) en een nieuw bedrijventerrein van maximaal 120 hectare (bruto) laten ontwikkelen. Beoogd wordt dit in combinatie te doen met maximaal 60 hectare herontwikkeling voor agrarisch georiënteerde industrie op het terrein van de huidige suikerfabriek onder de naam Agro- en Foodcluster West Brabant (AFC). Er wordt ingezet op de realisatie van een koppeling van de reeds aanwezige suikerfabriek en andere bedrijven (Agro-Industrieel Complex Dinteloord, AICD), waarbij de glastuinbouw bij voorkeur in combinatie met het AICD zal worden ontwikkeld. Leidend is hierbij dat de Suiker Unie andere innovatiemogelijkheden zoekt om de rol van motor voor de West Brabantse Agro-industrie economisch te kunnen blijven vervullen. Beoogd wordt een meerwaarde te realiseren door synergie en symbiose/samenwerking tussen het te ontwikkelen AICD en de Suiker Unie. Ook worden voor de koppeling van glastuinbouw aan dit complex in potentie symbiosemogelijkheden voorzien.

Met betrekking tot de locatiekeuze voor de vestiging van glastuinbouw heeft de provincie Noord-Brabant een Strategische Milieubeoordeling (SMB) laten opstellen. Deze is gereed gekomen op 17 maart 2006. Hiervoor heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) verder aangeduid als 'de Commissie', op 15 december 2005 een 'Advies over de reikwijdte en het detailniveau van de Strategische Milieubeoordeling (SMB)' uitgebracht. Bij afzonderlijk advies heeft de Commissie de SMB getoetst¹.

Op basis van de SMB is de locatie Prinslandse Polder als voorgenomen voorkeurslocatie aangeduid voor glastuinbouw. Hierover heeft het college van Ge-deputeerde Staten (GS) van Noord-Brabant op 28 maart 2006 een besluit genomen. Provinciale Staten zijn voornemens het AFC in de vorm van een concrete beleidsbeslissing (CBB)² middels een herziening op te nemen in het Streekplan Noord-Brabant ('Brabant in Balans'). Wel is voor de ontwikkeling van het AICD gekoppeld aan de suikerfabriek reeds in het streekplan een planologische basis gelegd. Dit is de reden waarom voor die ontwikkelingen geen SMB is gemaakt³.

In ieder geval is de m.e.r.-plicht aan de orde voor de aanleg van het glastuinbouwgebied, omdat deze een oppervlakte beslaat van meer dan 100 hectare (categorie 11.3 van onderdeel C van de Bijlage bij het Besluit m.e.r.). Gezamenlijk met de ontwikkeling op het bestaande terrein van de Suiker Unie, bedraagt de aanleg van het bedrijventerrein meer dan 150 hectare, waardoor ook hiervoor een m.e.r.-plicht geldt (categorie 11.2 van onderdeel C). Bovendien worden de drie clusters (suikerfabriek, AICD en de glastuinbouw) gezamenlijk ontwikkeld en kunnen volgens initiatiefnemer zowel functioneel als ruimtelijk niet los van elkaar worden gezien. Nu niet wordt uitgesloten dat het streekplan tevens kaderstellend is voor m.e.r.(beoordelings-) plichtige activiteiten, dient ook voor deze combinatie van functies een SMB te worden ge-

¹ Deze beoordeling is te vinden onder nummer 1665 op de website van de Commissie: www.commissiemer.nl.

² Een CBB in een streekplan is een als zodanig aangewezen onderdeel van het streekplan. De mate van concreetheid kan verschillen.

³ Deze ontwikkelingen zijn ook niet als CBB vastgelegd, waardoor het streekplan toentertijd niet m.e.r.-plichtig was.

maakt⁴. Aangezien de inhoudseisen voor een milieueffectrapport (MER) verstrekkender zijn dan die voor een SMB en de MER gedetailleerder zal moeten zijn, kan (en moet) waar MER staat in dit advies MER/SMB gelezen worden⁵.

Bij brief van 14 juni 2006 is de Commissie in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het MER⁶. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in BN De Stem van 10 juni 2006⁷.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie⁸. Het bedoelt aan te geven welke informatie het MER moet bieden om het milieubelang voldoende in de besluitvorming mee te wegen. Kennis is genomen van de inspraakreacties die de commissie van de provincie Noord-Brabant heeft ontvangen⁹. Deze reacties handelen zowel over de SMB als de startnotitie m.e.r. en zijn betrokken bij onderhavig advies, waar dat nuttige informatievragen of suggesties opleverde. Voorts is kennis genomen van diverse achtergronddocumenten die ten grondslag lagen aan de startnotitie.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Het MER dient in ieder geval de volgende informatie te bevatten:

1. een nadere motivering van het gekozen synergie/symbiosemodel en van de conclusie ten aanzien van de gewenste omvang van de activiteiten om deze synergie te optimaliseren naar aard en kwantiteit en hoe deze synergie geborgd wordt;
2. de onderbouwing van de ruimtelijke configuratie van de invulling van het plangebied in relatie tot de ruimtelijke onderlegger en de ecologische kwaliteiten;
3. een uitwerking van een hanteerbaar aantal alternatieven, waaronder het meest milieuvriendelijke alternatief en het voorkeursalternatief, en varianten voor de verdere inrichting van het terrein en vergelijking van de effecten. Betrek hierbij de fasering.

Het is voorts essentieel dat het MER een heldere samenvatting bevat die de hoofdpunten begrijpelijk weergeeft voor bestuurders en publiek.

⁴ Zo zullen zware categorieën bedrijven (categorie 4 en 5) naar verwachting maximaal 40% van het totaal nieuw te ontwikkelingen netto oppervlak zijn (voorbeelden die in de startnotitie worden genoemd zijn agroverwerkende en levensmiddelenproducerende bedrijven, producenten van ongebluste kalk en een grote vergistings- en composteerinstallatie.

⁵ De provincie beoogt om de SMB en het MER/SMB uiteindelijk samen te brengen in één milieueffectrapport, dat samen met het ontwerpstreekplan zal worden gepubliceerd en waarop dan inspraak mogelijk is. Dat milieurapport zal dan de basis vormen voor de CBB.

⁶ Zie bijlage 1 van dit advies.

⁷ Zie bijlage 2 van dit advies.

⁸ Zie voor de samenstelling bijlage 3 van dit advies.

⁹ Zie bijlage 4 van dit advies

3. PROBLEEMSTELLING, AMBITIES EN BESLUITVORMING

3.1 Probleemstelling en ambities

3.1.1 Algemene opmerkingen

De toekomstige behoefte aan een AICD dient in aanvulling op de afgeronde SMB nader te worden onderbouwd. Tevens dient wat betreft het te ontwikkelen bedrijventerrein (nader) inzicht geboden te worden in:

- de nog beschikbare ruimte op vergelijkbare bedrijventerreinen in de regio en direct daarbuiten, met een schatting van de jaarlijks ter beschikking staande ruimte en van de jaarlijkse uitgifte per categorie voor de komende 10 à 15 jaar¹⁰;
- andere bestaande of geplande bedrijventerreinen in de nabijheid, die van invloed kunnen zijn op de instroom van te vestigen bedrijven op dit nieuwe bedrijventerrein;
- de in de startnotitie genoemde ‘autonome’ ontwikkelingen op het terrein van de suikerfabriek.

In het MER dient voorts nader aandacht gegeven te worden aan hoe de verdeling van bedrijven is naar de locatie op het terrein van de Suiker Unie en een nieuw te ontwikkelen terrein. Geef voor de verschillende bedrijfsgroepen en glastuinbouw aan in welke mate op deze terreinen:

- ruimte gewenst is in relatie tot specifieke synergie/symbiose;
- specifieke vestigingscondities/voorwaarden vereist zijn in relatie tot de milieueffecten (klassering) van de activiteiten;
- specifieke condities gelden (afstandscriteria) voor zowel de positieve als negatieve aspecten (zoals beperkingen op het gebied van emissies en veiligheid).

Daarnaast is een nadere onderbouwing gewenst van de afbakening van het zoekgebied binnen de Prinslandse Polder als geheel.¹¹

Ook dient te worden beargumenteerd welke maximale uitloop van de glastuinbouw wordt beoogd¹², waarbij de verschillen met de onderzochte locatie in het kader van de SMB moeten worden meegenomen. Niet duidelijk is welke bedrijven onder het begrip AFC¹³ vallen. Beschrijf dit in het MER in relatie tot de categorieën van bedrijven die mogelijk gevestigd kunnen worden.

3.1.2 Strategie ten aanzien van symbiose en samenwerking

Concretiseer in het MER zoveel mogelijk waarom gekozen is voor een ruimtelijk concentratiemodel waarin verschillende activiteiten geconcentreerd en gebundeld worden om synergie/symbiose te realiseren. Ga daarbij in op daadwerkelijke realisatie hiervan en de consequenties voor de ruimtelijke configuratie.

¹⁰ Hierbij dient ook rekening te worden gehouden met de inspraakreactie van ZLTO, afdeling Steenbergen/Bergen op Zoom waarin is aangegeven dat het huidige vestigingsgebied glastuinbouw ten westen van Steenbergen eerst volledig ontwikkeld en afgewerkt dient te worden.

¹¹ De afbakening van het zoekgebied binnen de Prinslandse Polder komt nog te weinig concreet in de startnotitie m.e.r. in beeld, met name wat betreft de uitsluiting van het zuidelijk deel. Het zuidelijk deel wordt zo niet in de milieuvergelijking meegenomen.

¹² In de startnotitie (p.9) wordt gesproken van een uitloop tot maximaal 380 (netto) en 600 hectare (bruto). Dit terwijl de SMB uitgaat van “ongeveer 250 ha”(netto) en 400-500 hectare (bruto).

¹³ Dit volgt ook uit enige inspraakreacties.

Betrek hierbij de beheersstructuur die ervoor gaat zorgen dat de beoogde symbiose en samenwerking daadwerkelijk worden bereikt.

3.2 Besluitvorming

De startnotitie geeft al een goed overzicht van beleidsnota's, (ontwerp)plannen en wetten die van toepassing zijn op het initiatief. Geef de besluiten aan die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren. Geef in het MER een éénduidige tijdshorizon (planning) aan voor de realisatie van de verschillende activiteiten.

Neem de hoofdpunten van de Watertoets ook op in het MER. Vermeld voorts de procedurele samenhang tussen de Watertoets en het MER.

Ten einde tot daadwerkelijke oprichting en exploitatie over te gaan, zijn mogelijk een of meer ontheffingen noodzakelijk op grond van de Flora- en faunawet (zie paragraaf 5.3 van dit advies). Ook dit dient in het MER te worden beschreven.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Voorgenomen activiteit

4.1.1 Ruimtelijke onderlegger

De hoofdstructuur van het plangebied moet in het MER worden beschreven en in kaart worden gebracht in relatie tot de ruimtelijke onderlegger en de externe ontsluitingsstructuur. Daarbij moeten aan de orde komen:

- de geomorfologische, ecologische, hydrologische, landschappelijke en cultuurhistorische structuren en patronen;
- de ontsluiting van het terrein via de weg met speciale aandacht voor de aansluiting op de nog te bepalen doortrekking van de A4;
- de ontsluiting van het terrein met ondergrondse of bovengrondse leidingen die samenhangen met de symbiose van de diverse bedrijven.

De wijze waarop de ruimtelijke onderlegger sturend is voor de inrichting van het terrein moet worden aangegeven. Er dient daarbij bijzondere aandacht te worden besteed aan de Derriekreek¹⁴.

4.1.2 Milieuzonering

Door middel van zonering dient een contour rondom het terrein c.q. de deel-terreinen te worden bepaald voor bijvoorbeeld geluid, externe veiligheid, geur en licht. Daarnaast dient aandacht uit te gaan naar de bestaande gevoelige gebieden en bestemmingen op het bestaande en beoogde bedrijventerrein en beoogde glastuinbouwgebied zelf. Bij bepaling van de milieuzonering dienen ook de bestaande bedrijvigheid en andere voorzieningen ingepast te worden voor zover deze niet verplaatst worden als onderdeel van het initiatief.

De wijze waarop de milieuzonering sturend is voor de inrichting van het terrein moet worden aangegeven.

¹⁴ Eventuele verplaatsing of aanpassing van de Derriekreek (hydromorfologische aanpassing) vraagt een specifieke motivering op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG, PbEG L 327).

4.1.3 Inrichting van het gebied

Geef in het MER specifiek aan welke voorwaarden gecreëerd worden bij de indeling (en uitgifte) van het terrein teneinde maximale synergie tussen bedrijven te realiseren. Geef aan hoe gestuurd wordt op het behalen van de beoogde synergievoordelen. Betrek hierbij ook de beheersstructuur die wordt gehanteerd voor het bereiken van deze doelstellingen.

De verschillende mogelijkheden en eventuele prioriteiten in de symbiosestrategie zijn van wezenlijk belang voor de inrichtingsvarianten. Er wordt daarnaast op gewezen dat de combinatie van grootschalige bedrijvigheid met glastuinbouw in de nabijheid van een bedrijventerrein mogelijk beperkingen kan opleggen aan de inrichting van de locatie. Betrek in ieder geval de gevolgen voor milieu en veiligheid, de minimale ruimte die nodig is voor projectmatige glastuinbouw met de bijbehorende beheersstructuur, als ook de mogelijkheden voor:

- de (rest)warmte, elektriciteit, CO₂ en duurzame energie;
- de watervoorziening en afvalwaterverwerking;
- de landschappelijke inpassing.

4.1.4 Realisatie

Geef in hoofdlijnen aan in welke mate in het plangebied sprake zal zijn van vergraving en ophoging. Geef ook aan op welke wijze rekening wordt gehouden met onomkeerbare aantastingen in de geomorfologie, hydrologie, landschap en cultuurhistorie. Betrek hierbij zoveel mogelijk hoe het plangebied waterhuishoudkundig wordt ingericht conform de Nota Waterbeheer 21^e eeuw.

4.1.5 Flexibiliteit en fasering

Geef inzicht in de flexibiliteit van het plan rekening houdende met toekomstige maatschappelijke en economische behoeften¹⁵. Geef aan op welke wijze zowel in ruimte als in tijd wordt geborgd dat negatieve milieueffecten tijdens de aanlegfase worden geminimaliseerd en de mogelijkheden voor symbiose niet worden geblokkeerd.

4.2 Alternatieven

4.2.1 Algemeen

De alternatieven moeten inzicht geven in zowel de afzonderlijke ontwikkeling van de drie activiteiten¹⁶ als in de gecombineerde ontwikkeling. Hierbij moet de bandbreedte van de keuzes die gemaakt kunnen worden ten aanzien van omvang, begrenzing, inrichting en exploitatie van het AFC inzichtelijk gemaakt worden.

¹⁵ De behoefte aan bedrijventerreinen en glastuinbouwlocaties is sterk conjunctuurgevoelig. Zo blijkt bijvoorbeeld uit het rapport 'Werklocaties 2002' van het Ministerie VROM (DG Ruimte) dat in 2001 de uitgifte van bedrijventerreinen in de provincie Noord-Brabant ten opzichte van 2000 is gehalveerd

¹⁶ De activiteiten betreffen de ontwikkelingen met betrekking tot glastuinbouw, het AICD en de intensivering van werkzaamheden van de bestaande suikerfabriek.

4.2.2 Referentie

Er is geen reëel nulalternatief dat past binnen de doelstellingen van de initiatiefnemer. Er kan in het MER volstaan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen als referentie voor de beoordeling van de optredende effecten.

4.2.3 Meest milieuvriendelijke alternatief en voorkeursalternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

Geef aan wat de ambities zijn en hoe hieruit met behulp van bouwstenen uit de startnotitie een MMA wordt ontwikkeld. Geef aan hoe hieruit het voorkeursalternatief wordt ontwikkeld als mogelijke terugvaloptie.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN

5.1 Algemeen

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat het plangebied en haar omgeving, voor zover daar externe effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied bestaande en mogelijk toekomstige gevoelige gebieden, objecten en functies.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, consequenties, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet zo kwantitatief mogelijk zijn;
- bij de beschrijving dienen de gevolgen van de aanlegfase en de gebruiksfase te worden betrokken;
- naast negatieve effecten moet ook aan mogelijk positieve effecten voor het milieu aandacht worden besteed;
- bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten moet een betrouwbaarheidsanalyse worden uitgevoerd of een 'worst case scenario' worden gebruikt.

Geef in het MER inzicht in (de bandbreedte van) de milieueffecten bij verschillende alternatieven en indelingsvarianten.

5.2 Bodem, grond- en oppervlaktewater

5.2.1 Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Het MER dient inzicht te geven in de:

- bodemopbouw en hoogteligging, met specifieke aandacht voor bijzondere geomorfologische kenmerken zoals kreken;
- de (geo-)hydrologie van:
- het grondwatersysteem, met name grondwaterstanden (zowel ondiep als diep) in ruimte en tijd, de grondwaterstroming (richting, snelheid, herkomst), kwel en infiltratie;
- het oppervlaktewatersysteem, met name waterlopen, stroomrichting en debieten van aan- en afvoer, peilen of peilvlakken, relatie met omgeving (afwenteling/externe effecten);
- kwaliteit van de bodem en het grond-, oppervlaktewater (nutriënten, zware metalen, bestrijdingsmiddelen, zoutgehalte) en voor zover relevant ook van beïnvloede externe gebieden.

5.2.2 Milieueffecten

Het MER dient inzicht te geven in de tijdelijke en/of blijvende effecten van:

- de aanlegfase (ophoging, ontwatering, toename verhard oppervlak) en de gebruiksfase op de geomorfologische gebiedskenmerken, bodemopbouw en waterhuishouding. Besteed wat betreft de waterhuishouding specifiek aandacht aan:
- waterberging en –afvoer in perioden van extreme neerslag;
- watervoorziening in zowel reguliere als droge perioden;
- de verandering in chemische en ecologische grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en de benodigde zuiveringscapaciteiten;
- de grondwaterstand en het stromingspatroon van grond en oppervlaktewater.
- calamiteiten (bijvoorbeeld brand, bluswater) op de kwaliteit van de bodem en het regen-, grond- en oppervlaktewater en de zekerstelling van de watervoorziening van de glastuinbouw;
- klink van bodems.

5.3 Ecologie, landschap en cultuurhistorie

5.3.1 Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dient te worden beschreven:

- de aanwezigheid, respectievelijk aantasting/uitbreidingsmogelijkheden van (elementen van) de ecologische structuur en beschermde gebieden;
- de aanwezigheid van voor het studiegebied kenmerkende/verstoringgevoelige flora en fauna, meer in het bijzonder de beschermde soorten;
- de ecologische systemen in het zoekgebied en relaties met de omgeving;
- de landschapsbepalende elementen, zoals de morfologie (kreken), de dijken (ligging, richting, begroeiing, bewoning), de groenstructuren en de bebouwing (verspreide liggende boerderijen en bebouwde kommen);
- de cultuurhistorische en archeologische waarden.

5.3.2 Milieugevolgen

In het MER dient inzicht te worden gegeven in:

- de effecten op flora en fauna, habitats en ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe natuur (inclusief ecologische verbindingzones);
- de visueel landschappelijke gevolgen van het AFC door bijvoorbeeld perspectieftekeningen of fotomontages vanuit enkele gezichtspunten;
- de effecten op het landschapsecologisch systeem als gevolg van ruimtebeslag, ophoging, versnippering en verdroging en verstoring door geluid en licht;
- hoe de landschapsbepalende elementen worden ingepast en hoe deze, waar mogelijk, functioneel worden versterkt;
- in welke mate en op welke wijze natuurelementen zoals bijvoorbeeld het inpassen van ecologische zones (Derriekreek en vloeivelden) zijn voorzien dan wel worden gecompenseerd¹⁷;
- de gevolgen voor cultuurhistorische en archeologische waardevolle objecten en patronen.

5.4 Woon- en leefmilieu (geluid, verkeer, externe veiligheid en licht)

5.4.1 Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dient inzicht te worden gegeven in:

- de geluidscontouren (gerelateerd aan de bestaande normen) voor wegverkeer en de bestaande stationaire bronnen;
- de luchtkwaliteit en de daarbij optredende hinder en/of gezondheidseffecten, waarbij het gaat om de parameters die relevant zijn voor verkeer en de bedrijven, inclusief geur en stof.

5.4.2 Milieugevolgen

In het MER dient inzicht te worden gegeven in:

- de gevolgen door de toename van het wegverkeer en industriële activiteiten op de geluidscontouren en het aantal geluidsbelaste woningen;
- de effecten op de luchtkwaliteit (inclusief geur) en de daarbij te verwachten hinder en gezondheidseffecten, waarbij zowel wordt ingegaan op het wegverkeer als op nieuwe stationaire bronnen;
- de toename van activiteiten met gevaarlijke stoffen en de gevolgen daarvan voor het individueel en groepsrisico (externe veiligheid)¹⁸;
- de toename of afname van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid;

¹⁷ Hierbij wordt – gelezen de diverse inspraakreacties – bijzondere aandacht in het MER verlangd voor de onderbouwing van de landschapstransformatie waarbij mogelijk de natuurlijke loop van de Derriekreek wordt aangetast.

¹⁸ Hierbij moet ook gedacht worden aan ontploffingsgevaar waarschijnlijk met gevolgen voor de glazen kassen.

- lichthinder: voor de verschillende locatie- en inrichtingsalternatieven dient met een realistisch model¹⁹ de verwachte lichtcontouren van het AFC20 in beeld te worden gebracht²¹; geef aan wat de (eventuele) gevolgen zijn voor mens en dier in de invloedsgebieden en welke mitigerende maatregelen kunnen worden genomen om de eventuele lichthinder te reduceren²²;
- het te verwijderen aantal woningen en andere bouwwerken.

Ten aanzien van verkeer en vervoer wordt nog opgemerkt dat in het MER inzicht moet worden verschaft in:

- de interne ontsluiting (weg, pijpleidingen), eventueel in verschillende varianten, en de verwachte vervoersstromen en de daarmee samenhangende effecten;
- de invloed van het personen- en vrachtverkeer op bestaande ontsluitende wegen en het onderliggende wegennet (intensiteiten, dag/nacht, congestie);
- in de veranderingen van de verkeersbewegingen en de verkeersveiligheid op de wegen in het plangebied en daarbuiten;
- in de aard en omvang van het transport van (gevaarlijke) stoffen (ook via pijpleidingen) en de te verwachten effecten op de externe veiligheid en tevens de mogelijkheden om de veiligheidsrisico's te verminderen.

Bij de beschrijving van de effecten op het woon- en leefmilieu is van belang dat niet alleen gerefereerd wordt aan de wettelijke normen (met betrekking tot bijvoorbeeld geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid) en overschrijding daarvan, maar ook dient inzicht gegeven te worden in de hinderbeleving en het klachtenbeeld van de omwonenden.

5.5 Energie en CO2

In het MER dient in kaart te worden gebracht wat de synergie betekent voor het jaarlijks benodigde primaire energieverbruik van het AFC uitgaande van:

- Referentiesituatie: geen (energetische) koppeling tussen glastuinbouw en suikerfabriek en tussen AICD en suikerfabriek;
- Koppeling tussen AICD en suikerfabriek, geen koppeling tussen glastuinbouw en suikerfabriek;
- Maximale integratie: koppeling tussen AICD en suikerfabriek en koppeling tussen glastuinbouw en suikerfabriek (en eventueel AICD en glastuinbouw).

¹⁹ Het gehanteerde lichthindermodel in de SMB Glastuinbouw West-Brabant is (te) eenvoudig van opzet. Een belangrijke simplificatie is de aanname dat alle (verticale) licht uit het centrum van het glastuinbouwgebied komt. Daardoor worden de lichtcontouren cirkels met als middelpunt het genoemde centrum van het glastuinbouwgebied. In werkelijkheid zal de ruimtelijke uitgebreidheid van het glastuinbouwgebied een rol spelen en zullen de (1 lux en 0,1 lux) contouren wat ruimer zijn dan in de SMB aangegeven (en enigszins de vorm van het glastuinbouwgebied hebben). Bij de centrumbenadering valt de '1 lux-cirkel' in veel gevallen voor een groot deel binnen het glastuinbouwgebied, hetgeen bij belichting aan de rand van het gebied onwaarschijnlijk is. Dit zou kunnen betekenen dat ook bij glastuinbouw in de Prinslandse Polder 'bewoond' gebied binnen de '1 lux-contour' kan vallen (Stampersgat en/of Dinteloord). In het op te stellen MER dient te worden nagegaan of en in hoeverre dit het geval is. Ook dient te worden aangegeven of er natuurgebieden binnen de relevante contouren vallen en wat de milieugevolgen hierop zijn.

²⁰ Het gaat dus ook bij lichthinder om zowel glastuinbouw, als het AICD en de Suikerfabriek.

²¹ Hierbij dienen de verwachte belichtingniveaus en arealen belichte teelt van het glastuinbouwgebied duidelijk te worden aangegeven (of mogelijke scenario's hiervoor).

²² Bij lichthinder gaat het zowel om horizontale en verticale lichtuittreding als om de cumulatie daarvan. De wijze van berekening van de lichtcontouren dient te worden beschreven en gemotiveerd.

Ga in op het feit dat de suikerfabriek – normaliter - maar 3 à 4 maanden per jaar draait, hetgeen de (synergie)mogelijkheden op energetisch gebied op het eerste gezicht beperkt. Er wordt aanbevolen dit aspect in de beschouwingen expliciet mee te nemen. Beschouw voor de hierboven genoemde ‘koppeling-alternatieven’ minimaal de volgende subvarianten:

- Energievoorziening van suikerfabriek die alleen in bedrijf is tijdens de bietencampagne, waarbij wordt uitgegaan van benutting van de energieoverschotten tijdens die periode door AICD en/of glastuinbouw;
- Energievoorziening van suikerfabriek die ook in bedrijf is buiten de campagne ten behoeve van AICD en glastuinbouw.

In het kader van de duurzame energiedoelstelling van de overheid²³ is het van belang dat in de energieplannen voor het AFC duidelijk wordt aangegeven, hoe en in welke mate duurzame energie²⁴ in de energievoorziening van het AFC kan/zal worden geïmplementeerd en wat de effecten zijn op het primaire energieverbruik en de emissies naar de lucht (en eventueel water). Denk hierbij onder andere aan koude/warmteopslag²⁵, aardwarmte, windenergie en bio-energie.

Van de energieconcept-alternatieven moeten minimaal de volgende energiege-relateerde grootheden worden geraamd, onderbouwd en vergeleken:

- Primair energieverbruik per jaar (GJ/jaar);
- Emissies: CO₂-emissie (ton/jaar) en NO_x-emissie (ton/jaar);
- Aandeel duurzame energie van totale energieverbruik (%).

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling en met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking van alternatieven moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

²³ In het GlaMi-convenant is afgesproken dat de glastuinbouwsector (minimaal) 4% duurzame energie realiseert in 2010. Verder streeft de Nederlandse overheid naar een aandeel duurzame energie van 10% in 2020 in het totale energieverbruik.

²⁴ Wat betreft duurzame energie wordt opgemerkt dat hiermee bedoeld wordt hernieuwbare energie die geen beslag legt op fossiele brandstoffen. De restwarmte afkomstig van fossiele brandstoffen is in dit verband geen duurzame energie, maar dit neemt niet weg dat het in het algemeen gewenst is om zoveel mogelijk beschikbare restwarmte op het AFC te gebruiken.

²⁵ In het bijzonder energieconcepten waarbij in de zomer overtollige (omgevings)warmte wordt gewonnen en wordt opgeslagen in een aquifer en in de winter weer wordt gebruikt, worden als (deels) duurzaam beschouwd.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Het in het MER beschrijven van een evaluatieprogramma voor de situatie waarin het plan gerealiseerd is, wordt weinig zinvol geacht. Gezien de lange ontwikkelingstermijnen en de huidige onzekerheden ten aanzien van benodigde van de omvang, locatie, typen bedrijven en inrichting, verdient het aanbeveling om de gevolgen van de ontwikkeling van het AFC in alle fasen te monitoren.

9. VORM EN PRESENTATIE

Geadviseerd wordt om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt. Voor de presentatie wordt verder aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda toe te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarin moeten in elk geval de hoofdpunten van dit advies zijn weergegeven.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Agro- en Foodcluster West-Brabant

(bijlagen 1 t/m)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 14 juni 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Provincie Noord-Brabant	 Commissie voor de milieueffectrapportage	Brabantlaan 1 Postbus 90151 5200 MC 's-Hertogenbosch Telefoon (073) 681 28 12 Fax (073) 614 11 15 info@brabant.nl www.brabant.nl Bank ING 67.45.60.043 Postbank 1070176
	Ingekomen : 20 JUNI 2006	
	nummer	
	dossier 1780-14m3 (1x)	
	kopie naar : w+ll	

Commissie voor de Milieueffectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

VERZONDEN 14 JUNI 2006

Onderwerp
Startnotitie m.e.r. agro- en foodcluster West-Brabant.

Datum
14 juni 2006

Ons kenmerk
1202530

Uw kenmerk
-

Contactpersoon
J.H.A.M. van der Wijst
Directie
Ecologie
Telefoon
(073) 680 87 63
Fax
(073) 680 76 44
Bijlage(n)
3
E-mail
JvdWijst@brabant.nl

Geachte commissie,

Hierbij zenden wij u, zoals aangekondigd, de Startnotitie m.e.r. Agro- en Foodcluster West-Brabant zoals ontvangen van de Suikerunie/Tuinbouw-ontwikkelingsmaatschappij.

Het verschijnen van de startnotitie is gepubliceerd in de regionale kranten. Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant treedt in deze procedure op als bevoegd gezag. Verdere informatie is te vinden in de notitie en bijgevoegde kennisgeving.

Wij verzoeken u ons te adviseren over de op te stellen Richtlijnen inzake de inhoud van het op te stellen MER. Wij verzoeken u beleefd binnen de geldende termijnen uw advies uit te brengen.

Graag horen wij van u hoeveel exemplaren van de startnotitie u wenst te ontvangen. De inspraakperiode loopt van 15 juni tot 4 augustus 2006. Op 3 juli zal een informatie-avond worden belegd. Wij nodigen u van harte uit daarbij aanwezig te zijn.

Voor meer informatie kunt u zich wenden tot de heer J. van der Wijst van de directie Ecologie. Telefoon (073) 680 87 63.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

ir. S. Middelkamp
directie/directie ecologie.

Het provinciehuis is vanaf het centraal station bereikbaar met stadsbus, lijn 61 en 64, halte Provinciehuis of met de treintaxi.

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in De Stem d.d. 10 juni 2006

Openbare Bekendmaking

MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

De Suiker Unie en de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM) zijn voornemens een Glastuinbouwlocatie van 250-300 hectare (netto) te ontwikkelen in de Oude Prinsenlandse Polder te Steenberg, in combinatie met een Agro Industrieel Complex (AICD) nabij de Suiker Unie te Dinteloord. De omvang van dit AICD-terrein bestaat uit 40-60 hectare ontwikkeling binnen het terrein van de Suikerfabriek en 120 hectare (bruto) nieuw bedrijventerrein. Het gezamenlijke voornemen wordt ook wel aangeduid als de zogenaamde Agro- en Foodcluster West-Brabant (AFC).

Voor de ontwikkeling van deze locatie is een partiële streekplanherziening in de vorm van een concrete beleidsbeslissing noodzakelijk. De Provincie Noord-Brabant is verantwoordelijk voor deze wijziging. Ten behoeve van deze streekplanherziening wordt een verplichte milieueffectrapportage-procedure (m.e.r.-procedure) gevolgd. Een m.e.r.-procedure is bedoeld om de gevolgen van een voorgenomen activiteit voor het fysieke milieu zichtbaar te maken en te betrekken in de besluitvorming.

Provincie Noord-Brabant heeft onlangs de startnotitie voor de milieu-effectrapportage ontvangen van de Suiker Unie en de TOM. Een startnotitie is een eerste stap in een procedure die moet leiden tot het opstellen van een Milieu-effectrapport (MER).

Naar aanleiding van de startnotitie, de ingekomen reacties en het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage worden richtlijnen opgesteld door Gedeputeerde Staten. Deze moeten bij het opstellen van een MER in acht worden genomen.

Voorafgaand aan het opstellen van de startnotitie heeft de provincie al een "locatiekeuze-onderzoek Glastuinbouw" uitgevoerd. Hierbij zijn 4 locaties geselecteerd en onderling vergeleken. Dit locatiekeuzeonderzoek is vergezeld van een zogenaamde strategische milieubeoordeling (SMB of plan-MER). Uit dit onderzoek komt de locatie "Oude Prinselandse Polder" duidelijk als voorkeurslocatie voor glastuinbouw naar voren. Het locatiekeuzeonderzoek wordt samen met de startnotitie voor de ontwikkeling van de Agro- en Foodcluster ter inzage gelegd.

De plannen en relevante bijbehorende stukken liggen met ingang van 15 juni tot en met 4 augustus 2006 ter inzage in de bibliotheek van het Provinciehuis van Noord-Brabant, Brabantlaan 1 in 's-Hertogenbosch en in de gemeentehuizen van de gemeenten Halderberge, Steenberg en Moerdijk. Het Provinciehuis is tijdens werkdagen geopend van 9 tot 17 uur. Gedurende de genoemde termijn is iedere belanghebbende in de gelegenheid om een zienswijze kenbaar te maken.

Om belangstellenden zo goed mogelijk te informeren over de locatiekeuze en de inhoud van de startnotitie organiseert de Provincie een informatiebijeenkomst op 3 juli 2006, in het dorps huis te Dinteloord, Westervoorstraat 3, 4671 CC Dinteloord, aanvang 20.00 uur.

Bij deze bijeenkomst kunnen tevens mondeling opmerkingen gemaakt worden over de startnotitie voor de inrichting van de Agro- en Foodcluster. Mondelinge reactie is eventueel ook mogelijk op maandag t/m donderdag van 9:30-11:00u via telefoonnummer 073-681 28 88.

Uw schriftelijke zienswijzen kunt u richten aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, t.a.v. drs. J.H.A.M. van der Wijst, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch.

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat in deze fase slechts opmerkingen kunnen worden gemaakt betreffende de te maken richtlijnen voor het opstellen van het MER. Het MER zal te zijner tijd tegelijk met de ontwerpplannen ter inzage worden gelegd.

Het plan kunt u vanaf 12 juni telefonisch opvragen via het servicecentrum van de Provincie ((073) 681 25 25) of bestellen of downloaden via www.brabant.nl onder beleid, ruimtelijke ontwikkeling, glastuinbouw in West-Brabant.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de heer J. van der Wijst ((073) 680 87 63).

's-Hertogenbosch, juni 2006

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Suiker Unie, een onderdeel van de Koninklijke Coöperatie Cosun U.A., en de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM), een gezamenlijke onderneming van de provincie Noord-Brabant en NCB Ontwikkeling

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van Noord-Brabant

Besluit: (partiële) herziening van het streekplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C 11.2 en C 11.3.

Activiteit: de aanleg van een glastuinbouwgebied van 600 hectare, de aanleg van een bedrijventerrein in combinatie met ontwikkelingen op het terrein van de bestaande suikerfabriek van in totaal meer dan 150 hectare.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 10 juni 2006

richtlijnenadvies uitgebracht: 12 september 2006

Bijzonderheden:

In de hoofdpunten van het richtlijnenadvies vraagt de Commissie in het bijzonder aandacht voor een nadere motivering van het gekozen synergie/symbiosemodel. Ook de borging van een dergelijk model acht zij van belang.

Samenstelling van de werkgroep:

drs. J.A.A.M. Leemans

drs. L. Oprel

drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

ir. J.A.F. de Ruijter

ing. F.H. Wagemaker

drs. R.B. van der Werff

Secretaris van de werkgroep:

mr. S.M. van Velsen

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20060803	ZLTO, afdeling Steenbergen/Bergen op Zoom	Steenbergen	20060810
2.	20060721	Mr. M.C.M. Daamen	Heijningen	20060810
3.	20060802	P.A.M. Willemse MPM	Dinteloord	20060810
4.	20060801	Fam. M. Rijk	Dinteloord	20060810
5.	20060731	Waterschap Brabantse Delta	Breda	20060810
6.	20060728	G. de Jongh	Dinteloord	20060810
7.	20060730	M. Barreveld ook namens R. Temminck, P. Willemse, P. van Dijk, A. Postma-Jongerling en S.Koch-van Dijk e.a.	Dinteloord	20060810
8.	20060731	Stichting Dorpsraad Dinteloord en Prinsenland	Dinteloord	20060810
9.	20060802	Brabantse Milieufederatie	Den Bosch	20060810
10.	20060801	B.J. Stutterheim en M.I.J. Hutjes	Dinteloord	20060810
11.	20060802	Sirene	Kruisland	20060810
12.	20060801	A. van Zeben, M. Robart en H. van Krieken	Dinteloord	20060810
13.	20060728	A. Postma-Jongerling	Dinteloord	20060810
14.	20060720	C.H.J. Koopmans	Dinteloord	20060810
15.	20060727	SRK Rechtsbijstand namens M.J. de Gast	Zoetermeer	20060810
16.	20060726	Kwekerij Prinsenland v.o.f.	Dinteloord	20060810
17.	20060720	M.J. den Outer	Dinteloord	20060810
18.	20060705	Gemeente Halderberge	Oudenbosch	20060810
19.	20060713	Gemeente Steenbergen	Steenbergen	20060810
20.	20060710	Groen door Rood BV	Nieuwegein	20060810
21.	20060706	Gemeente Bergen op Zoom	Bergen op Zoom	20060810
22.	20060703	Rjksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	20060810

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Agro- en Foodcluster West-Brabant

De Suiker Unie en de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij ontwikkelen op de locatie Prinslandse Polder een glastuinbouwgebied en een nieuw bedrijventerrein. Beoogd wordt dit in combinatie te doen met de herontwikkeling voor agrarisch georiënteerde industrie op het terrein van de huidige suikerfabriek onder de naam Agro- en Foodcluster West Brabant (AFC). Hiervoor dient een milieueffectrapport (MER) te worden gemaakt.

ISBN-10: 90-421-1905-5

ISBN-13: 978-90-421-1905-5